

Baltisaksa Kultuuri Seltsi Eestis tegevusest 2021. aastal **Aruanne seltsi üldkoosolekule 30. märtsil 2022**

Meie selts, mis asutati 1988. aasta lõpus, on tänaseks tegutsenud 33 aastat ja kolm kuud. Seltsi põhikorra järgi kutsus seltsi juhatus uue tegevusaasta algul kokku üldkoosoleku, mis kuulab ära, arutab läbi ja kinnitab aastaaruande nii sisulise tegevuse kui seltsi rahaliste vahendite kasutamise kohta.

Nii võiks olla sõnastatud seltsi juhatuse tavakohase aruande algus üldkoosolekule. Kuid see pole rutiinne aruanne tavalisest tegevusaastast. Juba teist aastat järjest on koroonaviiruse pandeemia seltsi tegevust häirinud, kuid me pole lasknud sündida pikemat pausi ega peatanud seltsi kooskäimise traditsiooni. Kui vähesed meie hulgast kogunesid 24. veebruari hommikul kell 9 Toompeale, et asetada mälestuskimp Balti pataljoni ausamba ette ja kuulata pastor Burghardi vaimulikku teenistust, siis me juba teadsime, et tol varahommikul oli puhkenud sõda Euroopas, Vene väed olid Ukrainasse tunginud. Ja ometi olime viimasel sõjaeelsel päeval kogunenud siia, Tallinna Linnaarhiivi Ea Janseni mälestusteose esitlusele. On paradoksaalne, et me pole veel jõudnud välja koroonapandeemiast, kui meid on tabanud energiakriis ja sõja tõttu on meie julgeolek ohus. Paljud on kurtnud, et raske on keskenduda ka vaimsele tööle ja tegevusele. Miskipärast meenus mulle baltisakslaste ammune parool – *festhalten und ausharren* – ehk lühidalt, tuleb vastu pidada.

Kui mäletate, siis toimus meie viimane aastakoosolek 26. mail läinud aastal 1876. kunagise piiritusevabriku nn Roseni Tornis. See oleks nagu aset leidnud väga ammu ehkki sellest on möödunud vaid kümme kuud. Pärast viimast aastakoosolekut on seltsi juhatus pidanud kuus füüsilist koosolekut ja palju küsimusi on juhatuse liikmed läbi arutanud meili või ka telefoni teel.

Tänase üldkoosoleku kokkukutsumist pole pandeemiast tingitud üleriiklikud piirangud seganud ehkki siseruumides koosolekute pidamise kohta kehtivad mõned piirangud on endiselt jõus.

Seltsis on tänase, 30. märtsi seisuga 60 liiget, neist 2 välisliiget. Meie kolmas välisliige Renate Körner arvati välja omal soovil. Nagu teate, suri läinud aastal meie seltsi asutaja liige ning endine esimees Sulev Mäeväli. Seltsi juhatus annab ühtlasi teada, et liikmemaksude mittetasumise eest arvasime välja seltsi liikme Heiki Raudla ning Ahti ja Aina Saares on ise nõustunud seltsi liikmeskonnast välja arvamiseks. Ühtaegu on juhatusel hea meel teatada, et viimasel tegevusaastal võeti seltsi vastu kolm uut liiget – noor kunstiajaloolane Kristiina Tiideberg, kes töötab Eesti Kunstimuuseumi graafikakogu hoidjana, siis Rapla Gümnaasiumi saksa keele õpetaja Grete Elbrecht ning ajaloolane ja tõlkija Agur Benno.

Seltsi üldkoosolekust 26. mail 2021 võttis ühes volitustega osa 41 seltsi liiget. Valiti tagasi neljaliikmeline juhatus (Maaja Silm, Eva Keinast, Inna Põltsam-Jürjo, Jüri Kivimäe), lisaks Gisela Mell kelle hoole all on saksakeelne kirjavahetus.

Järgnevalt lühike ülevaade seltsi toimunud üritustest.

Erandkorras toimus seltsi üritus juunikuus, nimelt kolmapäeval, 16. juunil, kui Tiina-Mall Kreemi juhatusel külastasime Tallinna Toomkirikus näitust Eesti barokiajastu kunsti suurkuju Christian Ackermanni loomingust.

29. septembril pidas meie seltsi liige Mai Levin ettekande teemal „Eesti-, Liivi- ja Venemaa saksa koduõpetaja mälestustes“.

9. oktoobril oli seltsi väljasõit Viljandimaale tutvuma sealsete mõisate, kirikute ja pastoraatidega. Teejuhiks oli meie seltsi liige Ants Hein. Oli meeldejääv ja igati õpetlik ning hariv päev.

27. oktoobril toimunud ettekandekoosolekul esines seltsi liige Maris Saagpakk teemal „Mitmekeelsuse tõlkimise erinevad viisid baltisaksa kirjanduse eestikeelsetes tõlgetes“.

24. novembril toimus korraline ettekandekoosolek, esines meie seltsi liige Anne Untera teemal „Baltisaksa naiskunstnikud“.

29. detsembril oli Linnaarhiivis seltsi viimane korraline koosolek läinud kalendriaastal ja seda kaunistas Inna Jürjo lühiettekanne teemal „Tallinna raekirjutaja joonistatud maailm“, millele järgnes väike seltskondlik koosviibimine lõppevat aastat kokku võttes.

Uuel aastal alustasime 26. jaanuaril, mil esines värskelt doktoriväitekirja kaitsnud Lea Kõiv, kes pidas ettekande „Kõigi maade ja linnade kiiduväärt eeskujul: Tallinna 17. sajandi alguse kirikukord“. Seda ettekannet on võimalik vaadata ka meie kodulehel oleva lingi kaudu.

23. veebruaril toimus seltsi eestvõttel ja toetusel ning koostöös Rahvusarhiivi ja Tallinna Ülikooliga ilmunud raamatu „Kultuur ja rahvas. Mälestusteos Ea Jansenile“ esitlus. Raamatu koostamine ja toimetamine oli aeganõudev töö, mille ajakavas tuli ette ootamatuid takistusi, et mitte öelda tarneraskusi, kuid koostajatel oli lõpuks hea meel saavutatud tulemuse üle. Pealegi on raamatu autorite hulgas viis meie seltsi liiget – Mai Levin, Reet Bender, Tiina-Mall Kreem, Inna Põltsam-Jürjo ja siinkõneleja.

Kokkuvõttes on seltsi lühikese tegevusaasta jooksul toimunud kaheksa üritust. Tuleb nentida, et eelmainitud põhjustel on nendest üritustest osavõtt olnud väiksem kui juhatuse lootnud, ometi tuleb kiita üht kindlat välja kujunenud tuumikut, kes on pea alati kohal ettekandeid kuulamas ja väljasõitudel. See annab juhatusele kindlustunde jätkata tegevust seltsi põhimõtete kohaselt.

Aruandes tahan märkida ära seltsi liikmete olulisemaid saavutusi.

Meeldiv on esile tõsta, et meie seltsi liige Triin Tark kaitses Tartu Ülikoolis 31. augustil edukalt doktoriväitekirja teemal „Rahvuskuuluvuse tähendus riigi ja üksikisiku perspektiivist Eestist Saksamaale 1941. aastal ümberasunute elulooliste andmete põhjal.“

Hea meel on teada anda, et Tartu Linnamuuseumi väljaandel ilmus läinud sügisel baltisaksa-teemaline raamat, nimelt Teise maailmasõja eelse Saksa Kulturomavalitsuse sekretäri Oswald Hartge (1895–1976) mälestused „Lapsepõlvest ühe ajastu lõpuni. Mälestused 1895-1939“, mille tõlkis eesti keelde ja varustas kommentaaridega meie seltsi liige Reet Bender. Mainimata ei tahaks jätta, et läinud aasta veebruaris ilmus Hanna Milleri tõlgituna eesti keeles Walter Dehio raamat oma isast „Erhard Dehio. Suurettevõtja ja poliitikuna vanas hansalinnas Tallinnas.“

Mitmed seltsi liikmed on aktiivselt osalenud erialastel konverentsidel. SA Virumaa Muuseumid korraldas 14. oktoobril Palmse mõisas rahvusvahelise konverentsi „Baltisaksa

kunst“, kus ettekannetega esinesid meie seltsi liikmed Kristina Jõekalda, Anne Untera, Sirje Kivimäe ja Anu Allikvee. See on vaid konverentside markantseim näide, sest üksikliikmed on esinenud veel paljudel sarnastel üritustel, mis lihtsalt osutab meie seltsi teaduslikule pädevusele ja potentsiaalile.

Tänapäevane infoühiskond ja avalik arvamus rajaneb suuresti internetis olevale teabele, mille tähendus on tänapäeval suurem kui kunagi varem. Juhatus on lõppeval tegevusaastal pööranud suurt tähelepanu seltsi kodulehe uuendamisele. Töötasime koos infotehnoloog Marko Poolametsaga iseäranis intensiivselt läinud aasta augustis ja septembri algul. Tulemuseks on uuenenud disainiga koduleht, mida paljud seltsi liikmed on külastanud, kuigi töö üksikute küsimustega jätkub veel praegugi ning leidub detaile, mida on vaja jätkuvalt lahendada.

Juhatus on teinud plaane seltsi töö osas lähemas tulevikus, kuid mõningaid ideid võiksime pigem arutada läbirääkimiste korras.

Tahan lõpetuseks avaldada tänu kõigile, kes seltsi ürituste heaks kordaminekuks on kaasa aidanud. Eriti tahan kiita meie juhatuse liikmeid, häid kolleege Maaja Silma, Eva Keinastit ja Inna Põltsam-Jürjot, sest tänu nende pingutustele on meie juhatuse töö ja seltsi tegevus kenasti sujunud ning selle eest neile suur tänu.

Jüri Kivimäe
Baltisaksa Kultuuri Seltsi Eestis juhatuse esimees